

Dolenjski list

Glasilo Osvobodilne fronte okrajev Črnomelj, Kočevje, Novo mesto in Trebnje

Leto II. — Stev. 13.

NOVO MESTO, 30. marca 1951.

Izhaja tedensko

Organizacijska vprašanja OF

Mnoge frontne organizacije so v času pred zadnjimi volitvami posvetile vse svoje sile samo predvolilnim pripravam, pozabljale pa so na ostalo delo, ki so ga prevezle v 6-mesečnem tekmovanju na čast 10. obletnice ustanovitve OF.

Pred organizacijami OF so med najvažnejšimi nalogami sledče:

nadaljevati z dobrim političnim delom, ki se je v tednih pred volitvami po zaslugu krajevnih in vaških aktivistov ter s pomočjo članov okrajnih zborov OF izredno razmahnilo. Na rednih sestankih članov OF naj aktivisti razlagajo ljudem razvoj političnih dogodkov doma in po svetu in jih sproti seznanjajo z vsem, za kar so pokazali volivci v zadnjem času toliko zanimanja. Poleg političnega dela naj organizacije ne pozabljujo na ideološko vzgojo članov OF. Poslužuje se Organizacijskega vestnika OF Slovenije, ki je v 3-4 številki (februar 1951) objavil navodila za študij gradiva iz proračunske razprave v Ljudski skupščini FLRJ. Poleg navedenih govorov pa se poslužite tudi dragocenega gradiva iz referatov naših vodilnih tovarishev, ki so jih imeli tik pred volitvami.

Pomladanska setev je pred nami. Niti ped zemlje ne sme ostati neobdelana! Odbori osnovnih organizacij OF in drugih množičnih organizacij naj se tesno povežejo s KLO in setvenimi aktivimi in naj pomagajo povsod, kjer bo potrebna pomoč. Skrbite za to, da se bo že v mesecu gozdarstva izvozilo iz gozdov kar največ lesa, da bo živila prosta za oranje. Slabo vreme je v zadnjem tednu zavrl spomladansko oranje, zato moramo skrbno paziti, da ne bo živila v času pomladanske seteve preveč obremenjena. Vaški odbori OF: poglejte takoj, kaj so doslej pokrenili setveni aktivti v vaših okrajih.

Svetujte kmetovalcem zamenjavo in razkuževanje semena! Pravočasno poskrbite za nabavo semenskega krompirja in za zamenjavo slabih, že izrojenih vrst. Skrbite skupno s KLO za kontrolo setvenih del, pri malomarnosti in nepravilnostih pa ukrepite hitro in odločno.

V organizacijsko krepitev osnovnih frontnih organizacij spada med drugim tudi vključevanje novih članov v OF, redno pobiranje članarine, agitacija za naročanje frontnih časopisov, ustavnovanje novih VO OF, redno delo vaških in terenskih odborov OF, tekmovanje članov OF v javnih prostovoljnih delih, skrb za ljudsko inšpekcijsko, potrošniške in ostale svete državljanov in podobno. V dolenskih okrajih so grupe ljudske inšpekcije marsikje še vedno samo na papirju. Naloge ljudske inšpekcije pa so prav po razpustitvi Komisij državne kontrole izredno narasle, zato morajo odbori in člani osnovnih frontnih organizacij skrbeti, da bodo člani grup ljudske inšpekcije delavni, požrtvovalni in skrajno pošteni člani Fronte.

Mesec dni nas še loči od 10. obletnice ustanovitve OF. Pripravite vse potrebno za čim dostenjejošo proslavo zgodovinskega praznika, preglejte delovni načrt, ki ste ga sprejeli pred meseci in izpolnite, kar doslej še ni bilo narejenega.

Če vas složno dela — uspe

Po dobro pripravljenem načrtu frontnih organizacij v Zužemberku in okoliških vasih te dni kmetje pridno čistijo sadno dreve. Vse vasi je zajel val medsebojnega tekmovanja, kdo bo bolje opravil dela. Posebno so se odlikovali vaščani vasi Gradenc, ki so prvi cistili in poškropili sadno dreve. Tudi vasi Reber, Zalisec in Zužemberk le malo zaostajajo. Kmetijska zadruga je pravočasno pripravila dovolj škropiva in dala na razpolago več škropilnic. Med pridnimi pa je seveda tudi nekaj takih, ki jim ni čiščenje in škropljenje sadnega dreva ni mar. Upamo, da se bo z take izjeme našla primerena kazen. Mar naj trpijo zaradi njihove malomarnosti delavni kmetje, ki so očistili in poškropili dreve?

S. H.

Miroljubne težnje naše domovine cenijo vse napredne sile sveta!

Zgodnja setev — dobra žetev

Pomladanska žetev je naša politična in gospodarska naloga

Vsako leto se ob setvi borimo, da bo zasejana sleherna ped orne zemlje. Letos ko so bile obvezne oddaje v nekaterih okrajih zasebnim kmetom zmanjšane, delovnim zadrugam pa so dejansko skoraj odpadle, je borba za dosego setvenih površin posebno važna.

Ko stopajo v teh dneh naši kmetje znova na polja, ko se trudijo setveni aktivti, krajevni ljudski odbori in množične organizacije, da bo pomladanska setev, ki zajema približno dve tretjini vseh njivskih površin, čim boljša, nikakor ne moremo mimo besed, ki jih je povedal tik pred volitvami tovaris Boris Kidrič na zborovanju v Mariboru pred 25.000 ljudmi. Ko je govoril o sedanjih, trenutno še vedno izredno visokih cenah poljedelskih pridelkov, je dejal, da moramo odgovoriti tistim kmetom, ki danes preveč godrnjajo zaradi trenutno visokih cen industrijskih proizvodov, takole:

»... Oprostite, tovariši, od vas, samo od vas je odvisno; čim prej, čim več in čim ceneje boste dovažali na trg poljedelskih pridelkov, tem prej in tem občutne bodo padle cene industrijskega blaga...«

Čim prej, čim več... Samo večja proizvodnja nam bo izboljšala trenutni gospodarski položaj! To imejmo pred očmi, ko bomo razpravljali o pomladanski setvi. Življensko rešujmo težave pri izbiri dobrega semena, pri pomoči v vprežno živino in tam, kjer bo morda manjkal dojavne sile. Vemo, da imamo gospodarstva, ki so ogrožena pri pomladanski setvi brez lastne krivde, imamo pa tudi taka, ki zaradi malomarnosti nočijo zemlje ob-

delati in zasejati toliko, kolikor bi je lahko. Zmanjšanje obvezne oddaje mora biti vzpodbuda za večjo proizvodnjo tistih pridelkov, ki so v obvezni oddaji sproščeni, da bomo lahko dali več pridelkov

na prosti trg. S tem, da bo imel kmet več prostih presežkov svojih pridelkov, pa mu je dana tudi vzpodbuda z gmotne strani — več bo lahko kupil industrijskega blaga.

Kako je po naših okrajih?

V Novem mestu težko dobiš podatke. 22. marca so po poročilih iz KLO vedeli na poverjeništvu za kmetijstvo šele za 8 setvenih aktivov... Točnega pregleda o začetku pomladanskih setvenih del še nimajo. Vedo, da manjka okraju nekaterih semen, katerih in koliko, pa na poverjeništvu ne zveš. Se ne bo ponovila stara napaka, da lovimo dogodke za rep namesto za roge? Vreme je v preteklem tednu nagajalo pri oranju, zato pa je treba temboj pohititi zdaj, ko je pravi čas za oranje in setev. Staro pravilo »Zgodnja setev — dobra žetev« drži še vedno.

Tudi v Trebnjem zatrjujejo, da do preteklega tedna kmetje še niso veliko oralni — ker jih baje ovira slabo vreme. Državno posestvo v Veliki Loki pa ima v

zemlji že ves oves; tudi zorali so že lepe površine. Poročil s krajevnih ljudskih odborov na okraju še nimajo. Pravijo, da bodo s semenom »v glavnem« izhajali iz domačih zalog, občutno pa je pomanjkanje umetnih gnojil. Precej so naročili apnenca iz Knina, nič ga pa niso dobili. Domäča proizvodnja apnenca v Račjem selu bo treba zato čimprej dvigniti, saj apnenec ne zaostaja mnogo za kninskim. In kar je glavno — kmete bo treba seznaniti s pomenom apnenja kislih njiv!

V trebanjskem okraju bodo dobili 36.000 kg semenskega krompirja, od tega 10.000 kg iz Holandije. Kmečki delovni zadružni Vel. Loka in Vel. Gaber ga bosta posadili in poskrbeli, da bo drugo leto semena v okraju čimveč.

Pereča vprašanja setve v Beli krajini

Lanska huda suša je prizadela črnomeljski okraj bolj kot ostale okraje na Dolenjskem. Poleg občutnega zmanjšanja živilske krme se posledice suše občutijo pri kakovosti semen. Krompir je v zemlji prezgodaj dozorel in na novo odgnal, vsled česar je sedaj nekaljiv. Oves je bil tako droban, da za seme ne pride v poštev, pridelek fižola pa ni bil niti tolik, kolikor ga je bilo posajeno. To velja tudi za semensko deteljo.

Pri jesenski setvi so bile določene površine sicer zasejane z ozimnim žitom, obstaja

pa resna nevarnost, da pri spomladanski setvi ne bodo posejane vse površine. Po nepopolnih podatkih je samo na območju 16 KLO okrog 105 ha ogroženih površin. Vzroki za to so — poleg pomanjkanja semen — še v pomanjkanju gnoja, ponekod pa je slabo tudi z vprežno živino, ki ni imela čez zimo dovolj hrane. Po statističnih podatkih številčnega stanja živine je razvidno, da bi za pravilno pognojenje vse orne zemlje v okraju letos potrebovali vsaj še 35.000 ton hlevskega gnoja. Brez gnoja pa je že sicer

Micka Volfova je zavedna zadružnica

Na sončnem Maverlenu, med vinski goricami Stražnjega vrha, je doma mlada zadružnica Micka Volfova. Danes je njen življenje lepo, čeravron je polno naprov; Micka pa jih z luhkoto premaguje.

Micka ima za seboj težko življenje. Ko so divje tolpe italijanskih fašistov leta 1942 divjale čez Maverlen na Kočevski rog, so pomandrale med potjo vse, kar jim je prišlo pred oči. Divje so okupatorji gospodarili nad našim ljudstvom. Na pragu domače hiše so ubili Micki očeta in mater. Ostala je sama z dvema bratcema, od katerih je bil eden star pet let, drugi pa deset mesecev.

... Jugoslavija zavzema danes v svetu važno in ugledno mesto. To mesto so si narodi Jugoslavije priborili s svojo živilo in vztrajno borbo za demokratične in socialistične principe in s svojim odporom proti vsem agresivnim akcijam, s katerimi so nas hoteli upogniti in pokoriti tuji nadvlasti. Lahko smo ponosni na to svojo vlogo in znati jo moramo tudi ohraniti.

Mi se danes ne borimo samo zase, ampak za stvar demokracije, miru in socializma sploh. Zato vse bolj rastejo simpatije drugih narodov do nas in zato mi nismo in ne moremo biti sami, naj že gre bodoči razvoj mednarodnih odnosov kakor koli. V tem je tudi naša moč. V obrambi svoje neodvisnosti narodi Jugoslavije še nikdar niso bili tako močni kakor so danes...«

EDWARD KARDELJ

skopa belokranjska zemlja še bolj skopa. Pomagali si bodo delno z umetnimi gnojili, vendar so možnosti za nabavo teh zelo omejene. Pomanjkanje živilske krme je po nekaterih vseh tako občutno, da so že v februarju gnali živilo na pašo. Pomanjkanje krme pa seveda vpliva tudi na produkcijo hlevskega gnoja.

Pri semenih je najbolj občutno pomanjkanje semenskega krompirja. Nekateri krajevni ljudski odbori kot na pr. KLO Dragatuš ne bodo s svojim semenskim krompirjem krili niti 50% potreb. Ministrstvo za kmetijstvo je sicer stavilo na razpolago nekaj semenskega krompirja, toda pod precej trdimi pogoji. Kmetovalci lahko dobijo krompir po ceni 19 din za kilogram z obvezo, da v jeseni enako količino krompirja odpordajo prav tako po prostih cemah. Dobri se pa krompir tudi za zamenjavo. 3 kg krompirja za en kg belih žit, ali 3 kg krompirja za liter vina. Posamezni kmetovalci so se že prijavili za krompir, še več pa se bi jih prijavilo, če bi vedeli, da do semena sploh lahko pridejo na ta ali drugi način. Za to pa se krajevni ljudski odbori veliko premalo brigajo.

Semenski oves je dobavilo ministrstvo za kmetijstvo; je zelo lepo seme. Ta je povečini že zasejan. Vse potrebe po semenskem ovesu pa še niso krite, ker je le 20 KLO prineslo naročilnice. Devet KLO pa se sploh ne zanima, da bi svojim kmetovalcem preskrbeli potrebna semena. Najbolj malomarni so v KLO Griblje, kjer sploh niso pojasnili kmetovalcem, da lahko pridejo do semen in pod kakšnimi pogoji. Na tem KLO se niso niti toliko pobrigali, da bi kmetovalce seznanili z ugodnostmi, ki jih imajo pridelovalci semenskega čebulčka, čeprav je za to veliko zanimanja med kmeti.

Za pomoč pri spomladanski setvi so pri vseh KLO setveni aktivti; žal, da je večina njih dosedaj bila le na papirju. Dobro so poprijeli za delo krajevni setveni aktivti pri KLO Tribuče, Preloka, Adlešči in Loka. Dolžnost setvenih aktivov je, da nemudoma zbverejo vse podatke o ogroženih površinah, potrebe po umetnih gnojilih in semenih. Podatke naj takoj dostavijo okrajnemu setvenemu aktivu. Posamezni kmetovalci pa naj pomagajo setvenemu aktivu pri njegovem delu, hkrati pa naj ga kontrolirajo, da bo vsa zemlja pravočasno in dobro obdelana in vsaka ped zemlje zasejana. To zahteva od vseh nas skrb za lastno prehrano in neodvisnost naše domovine.

Titova štafeta planincev v Novem mestu in na Gorjancih

Titovo štafeto, ki je stekla letos s Triglavom, so prevzeli dolenjski planinci pretekli ponedeljek od zasavskih planincov. Člani PD v Mokronogu so jo v torek dopoldne v Šmarjeti svečano predali novoškim planincem.

Od tu so nosili štafetni palici člani PD Novo mesto, ki so popoldne ob dveh prišli na Glavni trg v mestu. Množica meščanov, dijakov in obveznikov predvojaše vzgoje jih je veselo pozdravila. Najstarejši član PD, 95 letni Maksimilijan Petrič je nosil Triglavsko štafetno palico, Jože Moreti pa štafetno palico koroških Slovencev. Na častni tribuni, kjer so bili zbrani predstavniki OK in MK KPS, OLO in MLO ter oficirji JA, je štafeto pozdravil podpredsednik PD Jože Lavrič, za njim pa sta govorila org. sekretar OK Jože Piave in major Fajdiga. Štafetni palici so nato prevzeli novi nosilci, ki so potem, ko je predsednik PD Roman Kobe prebral pozdravno resolucijo slovenskih planincov maršalu Titu, ob igranju vojaške godbe in ploskanju množice zavili proti Zabji vasi in dalje na Gorjance.

Točno ob dogovorenem času so v četrtek dopoldne prišli v Gaj pod Trdinovim vrhom, kjer je predsednik PZS tov. dr. Fedor Košir predal štafetni palici tovariju Dragutinu Mlaču, podpredsedniku Planinske zveze LR Hrvatske in večji skupini hrvaških planincov, novinarjev in fotoreporterjev.

Po prisrčni slovesnosti so hrvaški planinci odšli v dolino. S štafeto nosijo s seboj nešteto topnih pozdravov in želja vseh slovenskih planincov, ki tudi letos iskreno želijo dragemu maršalu Titu vse najboljše k njegovemu rojstnemu dnevu.

R.F.

MILIJONI DINARJEV, KI JIH NE VIDIMO

Preskrba industrije s surovinami je prav tako važna kot industrija sama. Industrija brez surovin je to, kar je kmet brez zemlje. V vseh gospodarsko razvitetih državah posvečajo veliko pažnjo preskrbi s surovinami.

Zelo važna surovin za industrijo so razni odpadki. Izdana je bila uredba o obveznem zbiranju in oddajanju odpadkov industriji bodisi neposredno ali pa preko državnih podjetij za promet z odpadki. V tem oziru smo na Dolenjskem dosedaj mnogo premalo storili in smo med vsemi kraji v Sloveniji na zadnjem mestu.

Naše železarne morajo iz dneva v dan proizvajati več železa in jekla za težko industrijo in razne izdelke. Za proizvodnjo železa in jekla pa rabi topilnica poleg železne rude še gotov odstotek starega železa, brez katerega je proizvodnja železa nemoguča. Ce ne zberemo doma dovolj starega železa, ga moramo uvažati iz drugih držav in ga plačati z devizami. Koliko starega železa leži pri nas na vseh koncih in krajih! To je dragocen material za naše železarne, katerim v zadnjem času starega železa močno primanjkuje.

Naši mizarji često kritizirajo, da ne dobitjo kleja. Koliko kosti gniaje okrog raznih menz in drugih hiš! In vendar brez kosti ni kleja. Zaradi pomanjkanja papirja je vsak dan veliko godrjanja. Tone starega papirja pa leže na raznih podstrešjih, še več pa se ga pokuri v pečeh. Stekla ni — radi ugotavljamo, po vseh mejah in za plotovi pa vidiš polno razbitih steklenic in malokdo ve, da je to nujno potrebnata surovina za steklarško industrijo. Isto velja za stare cunje, gumo itd.

Poglejmo, kaj smo v tem oziru napravili pri nas. Pri podjetju Odpad v Novem mestu ti odkrito povedo, da so v zbiranju odpadkov na zadnjem mestu v Sloveniji. Na seštanju v eni ali drugi vasi pa ti povedo, da so pionirji nabrali toliko in toliko starega železa, pa ne vedo kam bi ga oddali. To se dogaja tudi v samem Novem mestu. Kot v začaranem krougu. Ni povezave med podjetjem in množičnimi organizacijami.

Tudi med državnimi podjetji ni pravega razumevanja za zbiranje odpadkov. Skoraj v vseh uradih stari papir pokurijo. Snažilke pravijo, da se ga »ne splača zbirati« za Odpad. Pri peku papirnate vreče skurijo, pred dnevi pa smo čitali v dnevnikih, da bomo samo z vračanjem papirnatih vreč od cementske prihranili celih 90 milijonov deviznih dinarjev. Od mestnih podjetij v Novem mestu redno oddaja odpadke le industrija perila, od gostilniških obratov pa hotel Metropol.

Pri zbiranju odpadkov bi lahko veliko pomagali naši pionirji pod vodstvom starejšega človeka, morda kakšnega upokojenca. Zbiranje odpadkov ni le nujna potreba za preskrbo industrije s surovinami, saj nudi tudi zaslužek prav takim, ki za drugo pridobitno delo niso sposobni. Iznajdljivi so pionirji iz Bršljin in okolice. Skoraj vsak teden zberejo precejšnje količine odpadkov železa, kosti, cunji in drugih stvari ter pridelajo na skladišče Odpada, kjer radovljive prevzamejo vsako količino in tudi takoj plačajo. Najbolj priden je Avsecov Marjan, ki »dobavlja« poleg svojega dela kot raznalec časopisov največ odpadkov in je samo v dveh mesecih pri tem zaslužil okrog 800 din. V zbiranju odpadkov je posnemanja vreden tudi internat v Smihelu.

Začnimo zbirati odpadke! Podjetje Odpad mora navezati boljše stike z množičnimi organizacijami, vodstva podjetij in ustanov pa morajo pri svojih podrejenih doseči, da bodo vsi odpadki šli nazaj v industrijo. Naj se ne bi več dogajalo, da razna kroška pod-

Volite v Ljudsko skupščino, ki so bile 18. marca letos, so ponovno potrdile, da je od vseh krajev v Beli krajini najbolj zaveden Gradac. Od vseh Gradčanov pa je najbolj zavedna Lokačeva mama — Gabriela Malešič. Osemdeset let ji je, a je že ob šesti uri zjutraj stala pred voličnem, ker je želela priti prva na volišče. In zares je tudi tokrat, kakor že večkrat prej, volila prva. Obiskal sem jo na domu, ker sem želel zvesteti kaj več o njenem življenju. Na moje vprašanje, kaj jo je dovedlo do tega, da je želela voliti prva, mi je »Gabica«, kakor jo imenujejo njeni otroci, povedala sledče:

»Prva sem bila v trpljenju, zato mislim, da smem biti prva tudi na volišču. Mene je gradilo trpljenje. Rodila sem se na Zastavi pri Črnomlju. Moj oče je bil logar v gradaški graščini, pa smo se preselili pred 76 leti v Gradac, kjer sem se tudi poročila in ustvarila svoj dom. Najstarejša Gradčanka sem danes. Dvanajst otrok sem imela, osem fantov in štiri hčerke. Danes so živi še trije fantje in dve hčerki. Vsi so poročeni. Slavko je kapetan v JA, Rudi je upravnik državnega posestva v Sremču, okraj Krško, Julij pa je posestnik v Gradacu. Hčerka Ivanka je poročena v Metliki, Marija pa v Gradacu. Pa saj jih menda poznate vse, ali ne?« se je zasmajala.

»Da, vse poznam,« sem ji pritrdir. »Le kdo v Beli krajini ne pozna vašega sina Julija, ki je voditelj belokranjskih gasilcev.«

IZ ŽIVLJENJA FRONTNIH ORGANIZACIJ

Priprave na 10. obletnico ustanovitve OF v okraju Trebnje

Pripravljali odbor za praznico 10. obletnice ustanovitve OF pri okraju odboru OF v Trebnjem je na nedavni seji sklenil, da bodo proslave v čast obletnice v vseh krajnih odborih in tudi v nekaterih vseh, v okraju središču pa bo svečana centralna akademija na sam praznik. Večer prej pa bodo v vsem okraju začeli mogočne krese. Poleg organizacijskega utrjevanja novih frontnih organizacij bodo proslave dale dostojen zunanj izraz velikemu prazniku.

Pripravljali odbor se je povezel z vsemi družbenimi organizacijami v okraju; skrb vse bo, da bodo vse proslave na primerni višini in da bodo vsebinsko ustrezale veličini in pomenu obletnice. Okrajski odbor Ljudskega prosvetnega društva je pripravil z vsemi izobraževalnimi in kulturno-umetniškimi društvami ter aktivni sporedi za proslave. Društva bodo gostovala tudi v krajih, kjer takih skupin se ni. Pri organiziranju proslav so delujejo tužni gasilci, lovci in telovadna društva. Govorniki bodo na proslavah prikazali predvsem prizadevanje, delo in uspehe Fronte dotičnih krajev. Krajevni odbori OF so zato že začeli zbirati potrebne podatke o delu Fronte v preteklih 10 letih.

V Metliki 140 novih članov OF, koliko pa drugje?

Od 141 osnovnih frontnih organizacij v črnomeljskem okraju je še precej takih, ki se na dan 10. obletnice ustanovitve OF ne bodo mogle postaviti s kakršnimikoli uspehi na čast obletnice OF. Res je, da se je kulturno prosvetno delo v nekaterih organizacijah v pretekli zimi znatno poživelno, toda to je samo ena izmed nalog Fronte na vasi.

Medsebojnega tekmovanja na čast 10. obletnice OF osnovne organizacije niti niso sprejeli. Načrt dela je sprejela le organizacija v Gradcu, ki je tukaj ves čas ena najboljših v okraju. Že peti mesec ima predhodno zastavico OO OF. V Gradcu kaže Fronta veliko razgibanosti. Na pobudo Fronte so očistili in poškropili vso sadno drevje; kulturno prosvetno delo je močno razgibano. Najlepši uspeh pa bo Fronta v Gradcu pokazala na dan 10. obletnice OF z odkritjem spomenika padlim borcem.

Pri vključevanju novih članov se je dosedaj najbolj izkazala organizacija v Metliki Kar 140 novih članov so vključili. Tudi drugače organizacija v Metliki napreduje, predvsem v samostojnosti v delu. Priznati je treba, da je metliška organizacija v vsakem pogledu boljša kot črnomeljska. Izmed ostalih organizacij, katere niso samo na papirju, je treba omeniti organizacijo v Adleščih, Dolencih, Cerkvišu in v zadnjem času tudi v Podzemlju. Dejstvo, da okrajski odbor Fronte ni imel komu podelite prehodne diplome v času tekmovanja, kaže, da so osnovne frontne organizacije ali zelo slabo izpolnje-

jetja prodajajo odpadke na Hrvatsko privatnim špekulantom, ker se jim to »bolj izplača«. Ali pa tako, kot je bilo v Črnomlju, da so imeli pri zbiranju odpadkov zaposlenega pridnega delavca, ki pa dva meseca ni prejel nobene plače in je seveda prenehal z zbiranjem.

Podjetje Odpad prevzame in takoj plača vsako količino in vrsto odpadkov. Pri večjih količinah gre po odpadke tudi na dom ali na zbirna mesta. Potrebno je le več povezave in več razumevanja za te važne vire surovin, pa bomo tudi v tem pogledu dosegli boljše uspehe.

P.

V Trebnjem bodo pripravili razstavo, na kateri bodo pokazali obrtniki in verjetno tudi zadruge svoje delo in uspehe. Razstavo bodo odprli 27. aprila.

Sindikalno kulturno-umetniško društvo Josip Jurčič bo priredilo v Trebnjem akademijo, na kateri bodo sodelovali vse ostale organizacije. Društva v Mirni, Dobrniču, Čatežu, Sv. Križu, St. Rupertu, Mokronogu, Tržiču, Krmelju, St. Janžu, Vel. Loki, St. Lovrencu in Vel. Gabru bodo skupno s pionirskimi sveti in ostalimi organizacijami pripravila krajevne proslave. Gostovala pa bodo društva v krajih, kjer ni aktivov oziroma društev: Mirna bo skrbela za proslavo v Trebelnem, St. Rupert za St. Lovrenc, Tržič za Teče, Mokronog za Mirno vas, Krmelj bo pomagal St. Janžu, SKUD v Trebnjem pa bo gostovalo v Češnjicah, v Sela-Sumberku, na Bistrici, Čatež pa na Primskovem.

Člani pripravljalnega odbora bodo sami obiskali vse kraje in pripravili krajevne pripravljalne odbore; delo in odgovornost bodo torej nosile vse organizacije v vsakem kraju.

Tudi Fronta trebanjskega okraja hoče dobrojno počasti zgodovinsko obletnico naše edinstvene politične organizacije.

svetno delo v teh vseh se razvija brez sodelovanja odbora Fronte. V Predgradu se na včlivalah izvoljeni odbor sploh še ni postal, da bi si odborniki razdelili delo.

Dobri 60% volilnih upraviščencev, ki so do sedaj vključeni v frontne organizacije v črnomeljskem okraju — kjer je med NOB sodeloval skoraj sleherni prebivalec — kaže osnovno hibo organizacij Fronte v okraju. Želja pa napredku in zboljšanjem gospodarskega ter revolucionarna zavest delovnega ljudstva in Beli krajini ni danes nič manjša kot je bila v letih NOB. Fronta mora bitiista, ki bo zajela v svoje vrste vse napredno misleče ljudi ter dajala pobude za napredek in ideološko izgradnjo delovnega človeka. Prav tako pa mora biti Fronta tista, ki bo na revolucionaren način odstranjevala napake v našem juvnem življenju, zaradi katerih danes nekateri naši dobri ljudje še vedno stoje ob strani.

V Dolenjskih Toplicah morajo resneje zgrabiti za delo

»Organizacije OF v Dolenjskih Toplicah ne moremo pričevati med najboljše frontne organizacije v okraju Novo mesto, predvsem zato ne, ker ne zna vsklajevati frontnega dela s potrebam svojega kraja.«

Tako začenja članek z gornjim naslovom v pravkar izšli 5. številki »Organizacijskega vestnika« OF Slovenije, v katerem je kritično prikazano delo Fronte v Dolenjskih Toplicah.

Priporočamo odboru OF, Krajevnemu ljudskemu odboru in članstvu Fronte v Toplicah, da članek preberejo in usmerijo svoje delo po nakazanih smernicah. Ne bo pa škodovalo, če ga preberejo tudi člani in odborniki ostalih frontnih organizacij v naših okrajih.

JOŽE MATKO in ANTON DEROVEC - vzor poštenih kmetov

V tisku in na sestankih največkrat razpravljamo samo o tistih kmetovlcih in gospodarjih, ki iz raznih vzrokov neradi izpolnjujejo svoje obveznosti do skupnosti. Zelo malo pa razpravljamo o tistih poštenih kmetih, ki že leta in leta izpolnjujejo svoje obvezne do skupnosti v največjem redu, pravčasno in v predpisanih količinah. Brez godrjanja se zavedajo, da smo država — mi sami in da si moramo pomagati med seboj. Takih poštenih in zavednih kmetov imamo veliko.

Eden izmed njih je Matko Jože iz Malih Poljan pri Zagradu. Ima približno 4 hektare zemlje brez travnikov, osemčlansko družino, v kateri je šest otrok v starosti od enega do 14 let. Na posestvu redi Matko 6 glav goveje živine, 5 prasičev in dve plemenski svinji. Vse oddaje izpolnjuje v redu in pravčasno. Še nikoli se ni pritožil zaradi predpisov oddaje in sam pravi, da sedanjo oddaje nikakor niso previsoke, kakor to tako radi govorijo tisti, ki se povsod izmikajo svojim dolžnostim. Matko vnaprej preračuna, kaj bo treba oddati in ni nikoli v zadregi, ko dobi predpise za oddajo. Tudi za leto 1951 je že predvidel oddajo in ob vsem tem trdi, da njegova družina ne bo lačna. Je med prvimi, ki so v KLO Zagrad oddali vso predpisano količino vina in ni trdil, da vina ni, da je bila slaba letina in podobno, kakor je zatrjevalo veliko kmetov iz tega odbora s predsednikom KLO na čelu.

Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Novo mesto, Kapucinski trg 3. — Telefon uredbanki v Novem mestu štev. 616-1-90322-1 —

Tone Gošnik. — Naslov uredništva in uprave: ništva štev. 127. — Tekoči račun pri Komunalni Letna naročnina 150 din, polletna 75 din. —

Tiskačna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani.

spodbognega sprejema, ker smo kricale, »Pan! Pan!« pa je odšel in odnesel s seboj tudi darilo — 70.000 lir.

»Kako je bilo, ko ste se vrnili domov?«

»Grozno je bilo! Bila sem suha ko skelet. Vsi Gradčani so bili na postaji v Gradcu, vse smo jokali. Juleta ni bilo doma, z družino je bil v gorjanskih gozdovih, dom je bil požgan. Plut Franc me je pred svojo hišo objel in dejal: »Mati, vi ste naša mučenica!« — Njegova žena mi je dolgo časa brezplačno dajala po liter mleka na dan in belo moko, da sem si opomogla. Vsi sodje so mi pomagali. Potlej je pa itak kmalu Italija kapitulirala. Sin Julij je prišel domov s svojo družino.«

»Sin Julij vas ima rad, Lokačeva mama« sem dejal. »To ve ves Gradac.«

»Nič hudega mi ni pri njem in pri snahi Metki. Oba skrbita zame. Pa tudi Rudi in Slavko me nista pozabila. Juliju je najteže, ker še sedaj ni dograjen na novi dom. Toda pod streho je že. Glejte, stara sem, a prej ne smem umrijeti, dokler ne bo spet naša hiša sprejela vse mojih otrok pod svojo streho. Ta čas bo prišel. Verujem vanj. In ker me ta vera ni zapustila, sem šla prva volit. Mene je gradilo trpljenje za lepši čas, ki se smeje mladim ljudem.«

Lokačeva hiša je bila složna v vojnem času, a tudi danes so vse člani družine tesno povezani z ljubezni, ki jo dobro in do svobodne domovine izzareva srce osemdesetletne babice »Gabice«. — L. Z.

Mene je gradilo trpljenje

(Zgodba o Lokačevi mami iz Gradaca)

»Trdo je moje življenje,« je nadaljevala Lokačeva mama. »Ko je izbruhnila druga svetovna vojna, so okupatorji planili po mojih otrocih ko jastrebi na koški. Toda moji sokoli so šli vsi v partizane. Jule je potegnil za seboj še vse družino in sama sem ostala doma. Prišli so fašisti, mi pobrali vse perilo in obleko, me nagnali iz hiše ter začeli naš dom. Vse je pogorelo. Mene pa so 26. julija 1942 odpeljali na Rab. Šele po devetih mesecih sem se vrnila domov. Pa kaj domov, saj doma ni bilo več, dom je bil le še kupček pepela.«

V očeh so ji zablesteli solze.

»Hudo je bilo na Rabu,« je pripovedovala dalje. »V najhujši poletni vročini nam fašisti niso privoščili niti vode. Seštim ljudem so dali en liter vode — za pitje, pranje in umivanje. Ne smem se spomniti na vse, kar sem pretrpela. Bila sem najstarejša interniranka v našem logorju na Rabu. Od gladu bi umrla, saj nisem imela nikogar doma, ki bi mi postal paket. Bila sem zelo bolna. Blato, voda ob nalinjih v šotorih, uši, oh, hudo je bilo! Ko pa sem stata v vrsti in nisem mogla naglo poleteti v taborišče, me je surovi fašist pahlil, da sem padla na obraz. Veste, vse Italijani le niso odobravali te surovosti. Neki Furlan je zatarnal: »Uboga ženica. Gorje, kadar se bo tako godilo našim materam! Neka ženska, ki me je

NOVO MESTO PRED DESETLETJI

Pred 66 leti — 4. decembra 1884 sem se pripeljal s pošto popoldne ob dveh v Novo mesto, kamor sem bil dodeljen k okrajnemu glavarstvu za državnega veterinarja za sodne okraje Novo mesto, Trebnje in Zužemberk ter za sodni okraj Stična—Višnja gora, ker takrat za ta okraj še ni bil določen državni veterinar. V Novem mestu sem osadal do danes in objavljam na prošnjo uredništva spomine na živiljenje v prejšnjih letih v mestu, na katere se še spominjam.

Novo mesto je bilo po večini uradniško mesto, saj je imelo vse znamenitejše urade: okrajno glavarstvo, okrožno in okrajno sodnijo, davkarijo, finančni urad, poštni in brzojavni urad, potem gimnazijo in ljudsko šolo; do leta 1883 je bila v mestu tudi vojaška posadka.

Okrajno glavarstvo je imelo do 1. 1903, ko je bilo dograjeno novo poslopje s stroški 143.000 Kron, kaj slabe in revne prostore v bivši Langerjevi hiši (sedaj hiša dr. Gregoriča na Ljubljanski cesti) v pritličju. Okrajni zdravnik in veterinar sploh nista imela svoje pisarne in sta morala uradovati doma; v I. nadstropju je bilo stanovanje okr. glavarja.

Okrožna sodnija se je nahajala v stari »Kresiški« poleg okr. glavarstva, okrajna sodnija pa v stari »Križatiji«, obe s pomanjkljivimi prostori in je bila gradnja novega, modernega sodnega poslopja zelo nujna. Novo sodno palačo so začeli graditi (tvrdka Tönis iz Ljubljane) aprila 1894 na mestu stare vojašnice in maja 1. 1901 sta se sodniji preseili v novo poslopje. Mimogrede omenim, da so staro vojašnico cenili 1. 1885 na 60.000 goldinarjev.

Davkarija in finančna straža sta imeli svoje prostore v Seidlovi hiši na Florjanskem trgu v pritličju in v zelo pomanjkljivem stanju. Mestna občina je sklenila preskrbeti za oba urada boljše, primerne prostore. Leta

1892 je kupila v ta namen bivše vojaško oskrbovalno skladišče in bolnišnico za 15 ti. so goldinarjev; delo sta prevzela Umek in Kosicek, novomeška gorinčka.

Avgusta 1896. je bila dozidana nova, lepa hiša na Kapucinskem trgu — nekdanja cerkev s kapucinskim samostanom; — v tej hiši sta dobila svoje prostore davkarija in finančna straža. Ako se prav spominjam, so bile v dvorani, kjer je bila cerkev, ob casu zidanja nove sodne palače, porotne obravnave, tam pa sta tudi telovadila »Sokol« in gimnazija.

Poštni urad se je nahajal do 1. avgusta 1893 v pritličju Fichtenuauove hiše na Glavnem trgu in je pošto upravljala graščak Jelovšek pl. Fichtenu. S 1. novembrom leta 1893. je bil poštni urad podprt, vodja pa je postal Teodor Vidic; uradniki so bili J. Klemencič, J. Tomačič, telegrafistinja Romana Vasič, Tinca Kaštelic, eksp. Avg. Bele, R. Jeglič. 1. avgusta 1893 sta se poštni urad in brzojav preselila v nove prostore na Kapucinskem trgu, kjer sta še sedaj.

Kakor ostali uradi, so bile tudi šole — ljudska šola in gimnazija — v slabih, neprimernih prostorih in sicer v dvonadstropni poslopji pri franciškanski cerkvi. Graditev novega poslopja za gimnazijo je bila zelo pereča zadava. Ker se je zagrozilo da se bo novomeška gimnazija opustila, če ne dobi primernih prostorov, je občina v avgustu 1906. leta poslala tričlansko deputacijo na Dunaj, da je posredovala v zadavi zidave nove gimnazije. V deputaciji so bili župan pl. Sladovič, primarij dr. De Franceschi in trgovce Ogoreutz. Pot je bila uspešna; 12. avgusta 1910 je bila razpisana gradba gimnazije, katero je prevzela Kranjska stavbna družba. Otvoritev nove gimnazije je bila septembra leta 1912. Mestna občina je podarila za novo gimnazijo 50.000 Kron.

Ljudska šola se je v novo poslopje vselila v letu 1929.

(Nadaljevanje)

Padlim belokranjskim prosvetnim delavcem bodo postavili spominsko ploščo

Belokranjski prosvetni delavci so na svojem zadnjem sindikalnem zborovanju sklenili, da bodo do 10. obletnice OF postavili v avli črnateljske gimnazije spominsko ploščo vsem tistim belokranjskim učiteljem in profesorjem, ki so padli v narodnoosvobodilni borbi. S tem bodo na najlepši način počastili imena belokranjskih prosvetnih delavcev, ki so darovali svoja živiljenja za našo svobodo.

Poglavitno skrb za postavitev plošče ima sicer prof. Jože Koropec, toda številno učiteljstvo in močan profesorski zbor v Crnom-

reb» v Novem mestu in »Brata Pirkovič v Št. Jerneju« itd. Blagajniško poročilo je podal vestni blagajnik Thorževski; nov način poslovanja še niso prevzele vse podružnice, sicer pa so podružnice v redu izvrševalo svoje dolžnosti.

Med črnomeljskimi železolivarji

Podjetje »Belokranjska železolivarna« v Crnomlju spada v vrsto obratov lokalne industrije; v njem dela 22 ljudi, vodi pa ga delavski svet in njegov upravni odbor, v katerem so trije najboljši delavci.

Lani so se delavci naše edine dolenske železolivarne vztrajno borili, da bi dosegli letni plan, vendar pa ga zaradi pomajkanja delovne sile in nedobavljenih surovin niso izpolnili več kot 84 odstotno. Letos so se odločili za drugačen, še bolj načrten način dela: redno vsak mesec hočejo doseči naloge in jo po možnosti tudi preseči, čeprav tudi letos ovir ne manjka. V januarju so plan presegli za 15 odstotkov, v februarju za 15 odstotkov. Letos bodo postavili še eno kupolno peč za taljenje železa. Peč bodo postavili sami in imajo večji del gradiva že pripravljenega.

Belokranjska železolivarna izdeluje vseh vrst trgovska litino: štedilniške plošče, rešetke, kurilna in pečna vratca, kotle za svinjekuh, talne sifone, kanalne mreže, grozdne in sadne milne, grozdne stiskalnice, gnojnici razpršilce, čevljarske trinožce, zavorne kladice ter razne strojne odlike do 500 kg po danih modelih. Podjetje s svojim delom veliko koristi raznimi tovarnami, obrtnikom in drugim potrošnikom. Povpraševanje po prvovrstnih izdelkih belokranjskih železolivarjev je ogromno. Njihovi izdelki gredo po vsej Jugoslaviji. Podjetju pa primanjkuje starega železa, ki ga kupuje pri Odpadu in od kmetov.

Belokranjski železolivarji se zavedajo svojih dolžnosti do skupnosti. Na čas 10. obletnice ustavnosti OF so sklenili, da bo do 15 dni pred rokom izpolnili naloge prvega četrletja. Da podjetje dobro napreduje, je zasluga delavskega sveta, upravnega

požrtvovalnost tudi z medaljo dela. Med delavci je priljubljen 13 kratni udarnik Janez Gričar, ki je predsednik upravnega odbora.

Z marljivostjo in iznajdljivostjo je precej pomagal, da je plan letos redno izpolnjen in presezen. Sam pripravi letno za kupolno peč čez 150 ton materiala. Pohvalo zastojijo tudi drugi udarniki livarne, med katerimi so Karel Kramarič, Matija Strucelj, Drago Ougulin, ključavnica mojster Stanislav Jevšek, ki popravlja stroje, matrice in orodje, skratka — priznanje gre vsem livarjem, ki zvesto nadaljujejo tradicijo našega nekdaj slovečega železarstva.

Martin Klinar

Sindikati pred novimi nalogami

V sredo 21. marca so delegati sindikalnih podružnic novomeškega okraja pregledali enoletno delo okrajnega sindikalnega sveta in njegovih podružnic. Dobra udeležba je pokazala, da so se delegati tokrat zavedali svojih dolžnosti. Skupščini so prisostvovali tudi člani OK KPS in član GO ZSS tov. Feliks Razdrih.

Predsednik OSS Jenko je govoril o vlogi sindikatov pri izgradnji socializma v okraju. Med pomanjkljivostmi je podčrtal premajhno skrb za študij in prevozgo članstva. Tajnik OSS Malešič je poročal o organizacijskih vprašanjih, kulturnoprosvetnem delu, tekmovanju in ostali delavnosti sindikatov; zanimivo poročilo je podkrepil z mnogimi podatki. V letu dni so člani sindikatov novomeškega okraja prispevali za zmago socializma čez 100.000 prostovoljnih ur dela, imeli so čez 5000 sestankov, 120 kulturnih prireditev (najdelavnnejši sta bili SKUD »Dušan Je-

reb« v Novem mestu in »Brata Pirkovič v Št. Jerneju« itd. Blagajniško poročilo je podal vestni blagajnik Thorževski; nov način poslovanja še niso prevzele vse podružnice, sicer pa so podružnice v redu izvrševalo svoje dolžnosti.

Razpravljanje po referatih je bilo premožno živahnino. O dobrih in slabih straneh dela so govorili zastopniki teksilne tovarne, Pionirja in tovarne igrač, ki so vsi poudarjali, da bodo obdržali prehodne zastave, ki so jih prejeli v tekmovanju od IO OF Slovenije, resornih ministrstev in GO ZSS. Skupščino sta pozdravila član GO ZSS Razdrih in sekretar OK KPS Žugelj, ki sta govorila o nalogah sindikatov pred 10. obletnico ustanovitve OF. — Izvoljen je bil 45 članski plenum okrajnega sindikalnega sveta in njegov izvršni odbor. Sprejeti so bili tudi važni sklepi, ki temeljijo na smernicah V. plenarnega za- (Nadaljevanje na 4. strani)

Spomini na partizansko Dolenjsko

Ivo Pirkovič: Ilegalna tehnika v Novem mestu

Za Stražo in Zužemberk je skrbel Jože Ravbar, ki je »Slovenskega poročevalca« vsak teden našel v pločevinski skalički, zakočeni v gozdu pri Srebrničah. Za Crnomelj in Metliko je prihajal v mesto dijak Janko Starha iz Crnomlja, ki je pozneje padel kot bataljonski poveljnik na Stajerskem. Včasih pa je nesel literaturo v Belo krajino tudi Polajnar sam. Za St. Peter je prevzemala časopise Slavka Beceletova iz Zagrada na Trški gori in še neki fant. Za Bršljin, Prečno in Kal je šel list skozi roke terenskega delavca, dijaka Frančka Sajeta. Za Mirno pa je prihajal ponj dijak Adi Osterc; za Namško vas in Ajdovec učitelj Hofsek, ki ga proti koncu vojne domobranci umore; za Trebnje sin tamkajšnje lekarnarice Ruperto; za Veliko Loko brezposejni profesor Saje, pozneje poglavar »Crne roke« na Notranjskem; za Mojkrog lekarnarjeva hči Baldi Grahek; za Stično kar železničarji, ki jih je organiziral učitelj Lado Ambrož.

Razvajanje pa prevzemovalo pozneje železničarji, ki so že od leta 1941 odlično skrbeli za prometne kanale uporniškega gibanja in jih varovali.

Pozneje so si stiski akti visti ogledali novomeško tehniko v hotelu »Metropol«, da bi si ustvarili svojo lastno, in to namerno menda tudi uresničili.

Ilegalna tehnika v hotelu »Metropol« je bila okrožna; bilo pa je vedno teže in nevarnejše ne le tiskati, ampak literaturo tudi razpošiljati. Sovražnikova blokada mesta je postajala vse tesnejša in neprodušnejša. Zato je bilo sklenjeno, da se Ljuban Jakše in Ciril Polajnar s svojo črno obrto prebjeta iz mesta. To se je zgodilo 16. marca 1942, in je tako ta dan šteti za konec novomeške illegalne tehnike v hotelu »Metropol«. V spomin na njeno sedemmesečno nevarno delo sredi sovražnikovih špionov, častnikov in vojakov je novomeški mestni odbor Zvezne borcev v nedeljo, 28. januarja 1951, odkrit na hiši hotela »Metropol« kamenito ploščo z besedami:

V tej hiši so do srede marca 1942 tajno razmnoževali letake, časnike in knjižice Osvobodilne fronte.

ke in pisma, kar vse so izročili divizijskemu prevajalcu, stotniku Medinu.

Po kratkem zaslišanju v Bastianijevih barakah so jetnike z vojaškim avtomobilom prepeljali na poveljstvo divizijskih karabinjerjev, v Sokolski dom, jih znova izprashali in še tisti večer zaprli v sodne zapore ob Krki. 28. marca (1942.) so jih zopet prepeljali v Sokolski dom in jih na poveljstvu 37. mešanega odreda kraljevih divizijskih karabinjerjev še enkrat potanko zaslišali ob navzočnosti odrednega poveljnika, podporočnika Antonia Peddisa, njegovega namestnika, maresala Antonia Mocerinija, in poveljnika 38. odreda kraljevih divizijskih karabinjerjev, starejšega maresala Giovannia Sinisia, znanega izsiljevalca, ki je s svojo priležnico z obljudbam reševanja jetnikov in interniranih meščanov in kmete grdo odiral ter svoje grehe partizanom pravijočno plačal oktobra meseca 1943 v Kočevju.

Ciril Polajnar je, zaskočen, izpovedal, da ga je usodnega dne 16. marca popoldne obiskal znanec Ljubomir Tresič, doma nekje od Karlovca, ter ga prosil, da mu oba zavoja ponese na železniško postajo in ju tam odda poštnemu uradu. Ob tem srečanju da je bil po naključju navzoč tudi Ljuban Jakše, ki je sprejel še 50 litrov za plačevanje poštnine. Tresič da jim je zaupal še, da je v zavojih neko tihotropsko blago. Cisto pa naključju se jim je pridružila seveda tudi Marjeta Vasičeva in sta ona in Jakše Polajnarjevo pričevanje za čuda do besede potrdila. Italijani seveda niso slutili, da niti najdebelejši zidovi in najtrdnejši zapahi na samotnih celicah ne ločijo več jetnikov med seboj in od onih, ki so bili še na svobodi. Svoj zagon je Marjeta Vasičeva dobila neki dan v svojo ječo kar napisan.

Italijani pa so razsodili, da zagovor jetnikov ni verjeten, ker so vsi trije v mestu splošno znani komunisti. Polajnarju in Jakšetu so prisodili po 7 let ječe, Marjeti Vasičevi pa oprostili. Sojeni so bili obenem z učiteljem Andrejem Blažičem iz Žirov, ki je takrat poučeval v Nemški vasi pri Trebnjem, ter novomeškimi dijaki, Ivanom Marinčkom, Emilom Durinijem, Sonjo Lavričevim in Majdo Stritarjevo, ki so jih Italijani dolžili nekih drugih prevratniških grehov, o katerih bi bilo dobro govoriti pri drugi priliki.

Računajoč, da bodo prijeti tiskarji zanimali vsako krivdo, je bilo treba v mestu

nemudoma izdati novo številko »Slovenskega poročevalca«, da bi tako dokazali, da okrožna tehnika z aretacijami ni bila prizadeta. Sekretar okrožnega komiteja, Rudi, je pohotel. Matrice je napisala Ljuda Midofer-Blažičeva, žena prav tako prijetega učitelja Andreja Blažiča, časopis pa je natisnil šmehelski občinski tajnik, Slavko Strajnar, kar med uradnimi urami in na uradnem šapirogrifu. Naklada je pričala, da je bilo delo za občinskega uradnika huda preizkušnja, zakaj bila je skoraj nečitljiva. Toda okrožni sekretar je bil do sebe in drugih neizprosen revolucionaren. Slavko Strajnar se je znova lotil dela in sedaj z mirno roko dobro rešil svojo nalogo.

Medtem je neutrudni sekretar Rudi našel že nov ciklostil, to pot pri Malovičevih, ki so ga ti še v časih nepozabnega Pata in Patachona ter Haroldno Loyda uporabljali za oznanjanje svojih filmskih predstav.

Naklado druge številke »Slovenskega poročevalca« po zajetju okrožnih tehnikov je izdelala študentka Vera Morettijeva s svojim bratom v kleti Hočevanje trgovine, stisnjene med veliko Medičeve prodajalno in Pavčičeve pekarijo na Glavnem trgu. Tako so ciklostili prenesli v stanovanje odvetnika Stanka Pečarja, nad Oblakovo trgovino na Glavnem trgu, kjer je stanoval tudi sekretar okrožnega komiteja Rudi, in je »Slovenski poročevalc« izhajal odslej v teh prostorih. Matrice je pripravljala Ljuda Blažičeva, včasih tudi Pečarjeva, strojepiski Zdravka Apetova in Ančka Splihalova; odvetnik Pečar pa se je posvetil primitivni črni umetnosti in mu je pomagal tudi sam sekretar Rudi.

Zalogu papirja in matric je hranila študentka prava, Andreja Ipavčeva.

Delili so »Slovenskega poročevalca« v Oblikovi trgovini. Ce je kupec dejal: »Prosim tri kilograme moke«, mu je prodajalka potisnila »Slovenskega poročevalca«.

Okrožni sekretar Rudi je z vsem svojim partizanskim odborom in okrožnim odborom Osvobodilne fronte mesto zapustil konec prvega tedna v juniju 1947, ko je videl, da so mu ovaduhi za petami. 29. junija je odšla iz mesta Vera Morettijeva s posebno nalogo, da se zunaj posveti okrožni tehniki, ki je medtem že stekla v smarjeških krajinah. Mesto samo pa je bilo navezano zoper le na to, kar je dobivalo tiskanega od zunaj.

(Konec)

V splošni kmetijski zadrugi v Žužemberku bi lahko bolje gospodarili

Slaba udeležba na občnem zboru splošne kmetijske zadruge v Žužemberku je pokazala, da se zadružniki premalo zanimajo za letni obračun svoje zadruge. Razni odseki so lani le bolj životarili. Posebno poglavje je zadružna ekonomija. Na občnem zboru je bilo povedano, da sta bila dva uslužbenca ekonomije, ki jim je bila poverjena skrb za živino, prepuščena sama sebi in se upravni odbor za njiju ni nič brigal. Jasno je, da je temu primeren tudi uspeh pri živini.

Ekonomija ima osem goved in dva konja. Poročilo pravi, da uspehi niso bili zato boljši, ker so krave povrgle same junce. Ekonomiji so veliko pomagali člani množičnih organizacij, največ članice AFZ. Skupno so opravili 855 ur prostovoljnega dela.

Premalo skrbijo zadružniki za kreditni odsek. V lanskem letu finančno stanje ni bilo zadovoljivo in so primanjkljaj delno krili s prodajo pridelkov po prostih cenah. Da se bo stanje letos izboljšalo — predvsem na ekonomiji — bodo takoj uvedli redne edenške sestanke z delavci in uslužbenci.

Velike težave ima zadruga z odkupi, ki ne krije niti lastne režije. Primer: če na-

stopa zadruga kot komisionar odkupnega podjetja ter odkupi 1000 kg pšenice, zasluži pri tem bori in piši 56 din. Toliko stane samo nakladanje pšenice na kamion. Na občnem zboru so kritizirali, da trgovski oddelek OZKZ Novo mesto pri razdelitvi blaga premalo upošteva oddaljeneje zadruge in razdeli blago v prvi vrsti najbližnjim zadrugam, kar ni pravilno.

Prav lepe uspehe pa je zadruga dosegla pri odkupu surovih svinjskih kož. Veliko se je na občnem zboru govorilo o zastrupljanju poljskih miši, ki delajo veliko škodo. Zadruga ima na zalogi dovolj strupa in je treba začeti takoj z zastrupljanjem.

Po dokaj živem razpravljanju je bil v celoti ponovno izvoljen stari upravni odbor, čeprav vseh odbornikov niti na zboru ni bilo. Upamo, da se bo upravni odbor v letosnjem letu boljše znašel in da zadružna ekonomija ne bo sedela na »lavorkah« primanjkljajev in osmih repov v hlevu, ampak da se bo razvila v vzgledno ekonomijo, prav tako pa naj postanejo tudi odseki donosni.

S. Hotko

Če se bencin spremeni v žganje, žganje v vodo, upanje v razočaranje

V takih stvareh sicer že izkušeni Udovč Anton iz Zbur se neki večer gotovo ni prav pokrižal, ko se je podal na pot, ali pa mu je mačka križala stezo, kdo ve. Od doma se je odprial komaj ob polnoči, ko ne moreš opaziti, če ti kakšna počast ali celo sam zlodej skoči preko pota. Udovč z nočnim poходom ni bil nič zadovoljen. Kako naj bi tudi bil... Podnevi nima časa, zato je nameraval ponoči odpeljati na voz u dve čisto navadni posodi od bencina na določeno mesto, odkoder jih je bilo treba »odpremiti« v Duplico na Gorenjsko. Seveda, posode potrebujejo povsod. Pa je imel Udovč smolo. V tej pozni uri, ko delovno ljudstvo spi, samo aktivisti menda ne, ga srečata dve aktivisti in pobara, kam in po kaj. Ta grozna radovednost! Nič se zadovoljila z odgovorom. Se povohati sta hotela čisto navadni bencinski posodi. In glej! Ugotovila sta, da posodi nista prazni in da vsebinā čisto nič ne diši po bencinu, pac pa po pristni nezatršarinjeni silovki. Udovč je bil hudo razočaran. Na mesto v Duplico sta posodi z vsebinā 50 litrov žganja romali v roke organom ljudske oblasti. To pa v načrtu Udovča ni bilo predvideno...

Nič manjše razočaranje ni doživel on dan Medija Anton, posestnik iz vasi Strelac (KLO Smarjeta). Pridelč žganja bi bil rad prodal takole brez nepotrebne birokracije, takoreč neposredno iz rok v roke.

SODNA KRONIKA

Jožetu Hočevarju se je sreča obrnila

Tri leta prisilnega dela za »najdene« stvari

Jože Hočevar, posestnik v Grmovljah 52 pri Skocjanu, je precej močan kmet z nekaj več kot 11 hektarj zemlje. Poleg obdelovanja polja in vinograda, s katerim je lahko preživil ženo in pet otrok, je imel Hočevar še to čudovito srečo, da je marsikatero uporabno stvar »najdela«... Tako je n. pr. našel čisto slučajno ob potoku 14 parov gornjih delov za čevlje, 15 kg usnja, 450 litrov vina, 60 litrov žganja, en sod, 25 kg masti s posodo vred, trito škropilnico, 25 kg nasoljenega mesa in več drugih dokazanih in nedokazanih predmetov v skupni vrednosti pribl. 63.000 dinarjev. Meso je n. pr. ukradel pri revni sorodnici...

Sodišče, ki ni moglo verjeti njegovim praznim trditvam, da je razne stvari našeli, je seveda verjelo številnim dokazom in izjavam prič. Obsodilo ga je na 3 leta zapora s prisilnim delom, 2 leti izgube državljanških pravic in na plačilo povprečnine. Hočevar je bil po letu 1945 že trikrat kaznovan, vendar pa ga doslej še nobena kazneni ni izučila.

Sodišče, ki so se obvezali, da bodo v počastitev 10. obletnice ustanovitve OF organizirali prvo okrajsko streško prvenstvo po osvoboditvi.

T. Franjo

SAHOVSKO PRVENSTVO NOVEGA MESTA

Na dvokrožnem šahovskem turnirju sodeluje 12 igralcev. Trenutno vodi dr. Golež, sledijo Strajnar, Picek, Fink, Mihelin in Verbič. Turnir bo zaključen v maju.

SAH MED MLADINO V TOPLICAH

Tudi topliški dijaki, ki stanujejo v internatu, se v prostem času marijivo ukvarjajo z vzgojnjim šahom. Pred dnevi so povabili na dvojbojni dijake iz Crnomelja in so se podali kar sami k njim, naslednjo nedeljo pa so Crnomeljani vstopili v Dol. Toplicah. Topliški dijaki so jih sprejeli na kolodvoru, jih v Toplicah pogostili, prenoscili pa v internat. Tekma je bila v nedeljo dopoldan. V Crnomelju so zmagali tamkajšnji dijaki z 4:1, v Toplicah pa domačini s 5:2.

DVOBOJ V NAMIZNEM TENISU

Pretekli torek je bil na novomeški gimnaziji prijateljski dvoboj v namiznem tenisu med IV. in VI. razredom. Zmagal je šesti razred v postavi Mdrvešek — Rustja — Windischer z rezultatom 5:0. Močno VI. razreda sicer ni tako slabo, kakor gornji uspeh četrtošolcev, imelo pa je verjetno slab dan.

STRELSTVO V KOČEVSKEM OKRAJU

Okraini streški odbor v Kočevju se zaveda velikega pomena streške organizacije za obrambo domovine. Ustanovil je v okraju več

Pišejo nam

SLIKA S SESTANKA V GOR. LAKOVNICAH

Ceprav so volitve že za nami, moram poročati o sestanku v naši vasi. Precej nas je prišlo na zadnji sestanek, saj vemo, da zemo ob takih prilikah marsikaj novega. Vsi smo bili zadovoljni s predavateljem tovarišem Mihom Počervinom. Lepo nam je po domače razložil našo notranjo in zunanj politiko, novice iz sveta in pomen 8. marca, praznik borbenih žena. Vsaki pošteni ženi in materi so šele njegove odkrite besede do sreca. V gruči pri vratih se je pa oglasila Angela Bele iz Dol. Lakovnic in se našopirila:

»Ce je pa praznik, moramo pa k spovedi...«

Izklepatala je še nekaj smešnih besed, osmešila pa je sama sebe. Ce bi se tudi Angela Bele kot mati in žena zavedala, da ljubimo vse žene mir na svetu nadvse, ne bi otresala na sestanku tako neumno jezik. K spovedi nihče nikomur ne brani. Branile pa bomo in branimo vse materje in žene mir in našo enotnost, ki je najmočnejše orožje na svetu.

Ko smo se pred zaključkom sestanka pogovorili še o obvezni oddaji masti in meso, smo razumeli tudi te naše naloge. Ljudje so bili zadovoljni — s pravičnim delom bo poštano doprinesel vsakdo svoj del. Nastopil pa je Franc Jenič iz Gor. Lakovnic in začel predpir. Obnašal se je prav nesramno. Francika Hrovatova ga je opozorila, naj miruje, naškar je skočil pokonci in dokazoval z rokami, kak da je velik in kako so vsi drugi majhni. Ta nepridiprav ni niti član Osvobodilne fronte! Z lepo besedo ga je hotel pomiriti tudi tov. Počervina, vendar pa je bil Jenič nesramen tudi do njega.

Za tako smo na zadnji strani pratičke z našim delom, če pa bomo imeli v bodoče v naši vasi takšne sestanke oziroma take razgrajajoče, pa nas še na zadnji strani pratičke več ne bo!

J. B.

GASILCI IZ TRŽISCA

Preteklo nedeljo je bilo v našem kraju že navsezgodaj živahno. Obiskali so nas gasilci iz Krmeja in St. Janža in bili navzeci na ustanovnem občnem zboru naše gasilske čete. Ustanovitev gasilcev v Tržiču je bil pomemben dogodek za Tržičane, le škoda, da so šele zdaj uvideli potrebo po tej človekoljubni organizaciji. Upamo, da bodo navzlic temu dobro zaceci. Izvoljen je bil odbor, ki ga vodi tov. Vinko Okorn. Gasilci se bodo potrudili, da bodo čim bolj pripravljeni čuvati naše domove, ljudsko premoženje in domovino.

Tudi na Dolenjski list smo se ob tej priliki spomnili. Odbor je dal dober vzhled in je zbral kar 15 novih naročnikov.

GLOBODOL

S pomladjo raste tudi veselje mladine. Globodolska mladina pripravlja igrico »Carovnik Zvirca«, ki jo bodo igrali v aprilu. Na načrtu imajo tudi ustanovitev vaskega kulturnoumetniškega društva, v katerem bo mlada igralska družina dobro napredovala. Z dohodki prireditev bo mladina opremila dvorano, starejšim pa bo pripravila veselje urice oddiha.

PISMO IZ SPEHARJEV OB KOLPI

Nekdaj malo znane štiri naselbine, ki se stavljajo vas Speharji v KLO Sinji vrh, so pokazale na dan volitev zgledno zavednost. Živimo na skrajni zahodni meji Bele krajin, ob sami hrvaški meji, v dolini, okoli katere se razprostira gozdovi. Nekoc so nas v starci Jugoslaviji zapostavljeni in gorovili, da v naš zakonen kraj ne gre nihče rad, razen čarovnic, ki so jahale na Klek.. Danes živimo svobodno v pogojih, ki smo si jih ustvarili v osvobodilni vojni.

Naše stare ženice, gospodarji in mladina, vse je v nedeljo ze ob prvi zarji stalo pred lepo okrašenim voliščem. Stoodstotno smo oddali glasovne kanciato tovariu Janezu Žuniču, ki nas bo zastopal v republiški skupščini. Nismo zastonj napovedali tekmovanja Damiju in Sinjemu vrhu; volitve smo zaključili že dopoldne.

Do okraja imamo 32 kilometrov, a nobenega prevoznega sredstva, vendar ne obupamo, če je treba na razne konference in sestanke v Crnomelju. Zal je avtobus, ki vozi iz Vinice v Crnomelj, za nas skoraj brez

Gibanje prebivalstva v okraju Trebnje

V januarju 1951 se je v trebenjskem okraju rodilo 40 otrok (26 dečkov in 14 deklic), umrlo je 49 oseb (24 moških in 25 žensk), porok pa je bilo 31.

V februarju je bilo rojenih 44 otrok (18 dečkov in 26 deklic), umrlo je 31 oseb (16 moških in 15 žensk), porok pa je bilo 16.

(Stevilo rojstev je v trebenjskem okraju večje od navedenih števil za toliko, kolikor se roditi otrok iz okraja v novomeški bolnišnici).

... in v Beli krajini...

V januarju 1951 se je v okraju Crnomelj rodilo 55 otrok, umrlo je 32 oseb, porok pa je bilo 43.

V februarju 1951 se je rodilo 111 otrok, umrlo je 43 oseb, poročilo pa se je 65 parov.

V letu 1950 je bilo v črnomeljskem okraju skupno 559 rojstev, 282 oseb je umrlo, porok pa je bilo 224.

pomena; običajno je tako nabit, da za naše ljudi, ki pačajo po 5 ur, ni prostora. Nujno bi potrebovali tudi mi vsaj dvakrat tedensko avtobusno zvezo s Crnomeljem. Smo bili in bomo ostali požrtvovatni, prosimo pa, da se ugodi našim nujnim potrebam po prometni zvezji in elektrifikaciji. Pri našem delu se ne bomo pustili od nikogar begati; vemo, da je edina pot v boljše življenje takšna skupnost, kot smo jo pokazali na volišču 18. marca 1951.

TALCJI VRH

Volitve v Ljudsko skupščino so tudi na Talčjem vrhu pokazale, da budimpeštanski radio ne more s svojim neumornim obrevarjanjem omajati naših volivcev. Na voliščih Rožič vrh, Sredgora in Tušev dol so bile volitve zaključene do pol osmih zjutraj. Na Stražnem vrhu sta tovarisci Ana Pečjak, stara 85 let, in Krština Franciška, stara 73 let, čakali že ob pol sedmih na volišču ter prvi volili. Pred volitvami na Talčjem vrhu so tekmovali v čiščenju in cepljenju sadnega drevja. Posebno se je odlikoval Tušev dol.

Drugačnih misli kakor ogromna večina državljanov pa je nekaj izjem v teh vaseh. Tak je Spehar Anton iz Dolnje Pake, ki ima čez 8 ha zemlje, od te 2 ha orne; doma je začkal 2 lepa prašča, navzlic temu pa prejema on in njegova družina 5 živil. nakaznic z maščobo vred — nihče iz njegove družine pa ni prišel voliti. Ljudje so sprašujejo, koliko časa bo šlo tako naprej — nakaznice prejema, zemlje in masti ima dovolj, dolžnosti pa ne izpoljuje. V tem krajevem odboru pa živita 70 let stara zakonca Medic, ki nista zmožna za delo, pa vendar ne dobita nobene živilske nakaznice! Volila pa sta oba že zgodaj dopoldne.

Tudi Zorečeva iz Dolnje Pake, ki dela v Invalidskem pletilskem podjetju v Crnomelju, nini vedel« da so volitve, tudi potem ne, ko so jo šli na dom vabiti, naj opravi svojo državljanško dolžnost. Ni ji nerodno delati, niti ne sprejemati denarja v državnem podjetju. Zelo dobro tudi ve, kdaj se delijo živilske nakaznice... Ali ne bi v Invalidskem podjetju namestili delavke, ki vedo, kaj so dolžne skupnosti, ne pa take, ki čaka na naročila iz budimpeštanskega radija?

Take izjeme — ljudstvo jim pravi tudi izmečki — kot gornji, zraven njih pa še močni kmet Ivan Medic iz Otvoca, Janez Vrščaj iz Sel in Franc Jakša iz Stražnega vrha so zmanjšali odstotek volilne udeležbe v KLO Talčji vrh ob 100 na 99,2 odstotka! Ljudska občast jim ni pri sreču, to so pokazali že ponovno. Prav — ljudstvo je spočnalo svoje nasprotnike...

Uredništvo je v zadnjih dneh dobilo precej dopisov o poteku volitev 18. marca iz Ribnice, Kočevja, Jesenovega vrha, Crnomelja, Globodola, Trebnjega, Novega mesta in mnogih drugih krajev, ki pa jih zaradi posnemanja prostora in obsega lista ne more obiščiti. Vs. dopisi govorijo o enotnosti volilcev, ki so preteklo nedeljo potrdili, da smo za mir, za socializem in za enotno, nedeljivo Titovo Jugoslavijo!

MALI OGЛАSI

Splošno gradbeno podjetje »PIONIR« v Novem mestu sprejme takoj na delo 3 delavce za ekonomijo. Hrana in stanovanje zagotovljena.

Tapetniški izdelki. Za naš tapetniški oddelok sprejemamo vsa naročila novih izdelkov ali popravil. Izdelujemo iz žime in tapetniške trave. Razen vzemti in gornje blaga damo na razpolago ves ostali material. Priporočamo se! Mizarstvo MLO, Novo mesto, Ljubljanska c. 28 (tel. 101).

Dr. Gros Davorin je odpril odvetniško pisarno v Novem mestu, Glavni trg 32 (Springerjeva hiša), poleg invalidske slavičarne).

Prodam marmornato umivalno mizo (zgoranja in spodnja plošča iz marmora). Naslov v upravi lista.

POTOVAL BOŠ

BREZ JEZE,

<h